

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΕΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2016

Του **Νίκου Οικονομίδη**,
καθηγητή στο Stern School of Business του
New York University

Μύθος 1. Δεν χρειαζόμαστε αλλαγή κυβέρνησης.

Αλήθεια. Χρειαζόμαστε άμεσα φιλομεταρρυθμιστική κυβέρνηση. Πρώτα για να βελτιωθεί η συμφωνία. Το πλαίσιο συμφωνίας είναι πολύ σκληρό, γιατί υπογράφηκε στη χειρότερη στιγμή για την Ελλάδα, με άκαρπη την πεντάμηνη αλλοπρόσκληση «διαπραγμάτευση» α λα Βαρουφάκης, μετά το καταστροφικό δημοψήφισμα, με τις τράπεζες κλειστές, με capital controls και με πλαφόν στις αναλήψεις. Η σημερινή κυβέρνηση υπέγραψε 3,5% του ΑΕΠ πρωτογενές πλεόνασμα. Το ΔΝΤ προτείνει πολύ μικρότερο πλεόνασμα, 1,5% του ΑΕΠ, γιατί δεν βλέπει πώς η Ελλάδα θα κατορθώσει το 3,5%, και η Τράπεζα της Ελλάδας προτείνει παρόμοιο νούμερο με το ΔΝΤ. Μια φιλομεταρρυθμιστική κυβέρνηση θα διαπραγματευθεί με τους Ευρωπαίους μικρότερο πρωτογενές πλεόνασμα.

Συγχρόνως, αντίθετα από τη σημερινή, μια

φιλομεταρρυθμιστική κυβέρνηση θα κάνει επιτέλους τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, μείωση του κράτους, μείωση των φόρων, ιδιωτικοποιήσεις, άνοιγμα του ανταγωνισμού και μείωση της φοροδιαφυγής. Χρειαζόμαστε ανταποδοτικό σύστημα συντάξεων, δηλαδή οι συνταξιούχοι να παίρνουν όσα έβαλαν (μαζί με τους εργοδότες), επαυξημένα με τόκους ή επενδύσεις. Ούτε λιγότερα ούτε περισσότερα. Επιπλέον, χρειάζεται επιτέλους να «ξεφορτωθούν» οι τράπεζες τα «κόκκινα» δάνεια για να μπορέσουν να χρηματοδοτήσουν υγιείς επιχειρήσεις. Είναι αποκαρδιωτικό ότι ακόμα και οι αλλαγές διοικήσεων στις τράπεζες παίρνουν μήνες αντί για μέρες.

Μύθος 2. Το Grexit είναι προτιμότερο από τα μνημόνια.

Αλήθεια. Τεράστιο λάθος. Με Grexit θα έχουμε μακροχρόνια κλειστές τις τράπεζες με πλαφόν στις αναλήψεις και οι καταθέτες θα χάσουν τουλάχιστον το 50% των χρημάτων τους, πρώτον, γιατί οι τράπεζες θα χρεοκοπήσουν και, δεύτερον, από τη μετατροπή των καταθέσεων σε νέες δραχμές. Οι κλειστές τράπεζες και τα μακροχρόνια capital controls θα αυξήσουν κατακόρυφα την ύφεση και την ανεργία. Οι επιχειρήσεις θα έχουν μεγάλα προβλήματα στις εισαγωγές και θα δημιουργηθούν σοβαρές ελλείψεις. Η νέα δραχμή θα είναι βαθιά υποτιμημένο, αδύναμο νόμισμα και θα δημιουργήσει άμεσα πληθωρισμό και φτώχεια, καθώς οι πολίτες θα μπορούν να αγοράζουν μόνο τα μισά ή το ένα τρίτο από σήμερα. Οι Έλληνες πολιτικοί θα τυπώσουν πολλές νέες δραχμές, εκμηδενίζοντας έτσι το όποιο όφελος στις εξαγωγές από την υποτιμημένη νέα δραχμή και αυξάνοντας κάθετα τον πληθωρισμό. Η Ελλάδα από τον κεντρικό πυρήνα της Ευρώπης

θα καταντήσει μια μικρή, αδύναμη και φτωχή χώρα της Μέσης Ανατολής, έρμαιο των ισχυρών δυνάμεων της περιοχής και ιδιαίτερα της Τουρκίας. Η εδαφική ακεραιότητα της Ελλάδας θα είναι προβληματική.

Μύθος 3. Η κρίση προκλήθηκε από τα μνημόνια.
Αλήθεια. Τεράστιο ψέμα. Η Ελλάδα βρέθηκε το 2009 με γιγαντιαίο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού ύψους πάνω από 15% του ΑΕΠ. Δηλαδή περίπου 1 στα 7 ευρώ που καταναλώναν οι Έλληνες ήταν δανεικό και δεν υπήρχε καμία προοπτική να αποπληρωθεί. Τον Μάιο του '10 οι μόνοι που ήταν διατεθειμένοι να μας δανείσουν ήταν οι Ευρωπαίοι, και μας δάνεισαν με πάρα πολύ μικρό τόκο, κάτω από 1%. Μας ζήτησαν να νοικοκυρέψουμε τα δημοσιονομικά μας και να κάνουμε μεταρρυθμίσεις για να μπορέσουμε να βγούμε από την κρίση. Αυτοί ήταν οι όροι των μνημονίων, που σώφρονες Έλληνες θα έπρεπε να εφαρμόσουν ακόμα κι αν δεν τους τα επέβαλαν οι ξένοι. Η κρίση προϋπήρχε των μνημονίων. Τα μνημόνια φτιάχτηκαν σαν δρόμος για έξοδο από την κρίση. Η επιμονή όμως των ελληνικών κυβερνήσεων να αυξήσουν τους φόρους αντί να κόψουν τα έξοδα βύθισε την Ελλάδα στην ύφεση.

Μύθος 4. Τα μνημόνια οδηγούν σε Grexit.

Αλήθεια. Μεγάλο λάθος αυτή η θεωρία των καταστροφολόγων. Αν χειριστούμε το πρόγραμμα/μνημόνιο σωστά, αν κάνουμε τις μεταρρυθμίσεις, θα έχουμε ανάπτυξη και πρόσβαση στις αγορές το 2017. Το 2014, παρά τα πολλά λάθη των κυβερνήσεων Παπανδρέου και Σαμαρά, και παρά την αμείλικτη αντιπολίτευση του ΣΥΡΙΖΑ, η Ελλάδα είχε τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στην ευρωζώνη. Και, πιο σημαντικό, κατάφερε και εξέδωσε ομόλογα με επιτόκιο 3,5% μόλις δύο

χρόνια μετά το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων κατά 74% το 2012. Είναι προφανές ότι όταν αυτή η μεγάλη επιτυχία του 2014 έγινε ουσιαστικά χωρίς να έχουν γίνει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και παρά την αυξανόμενη πολιτική αβεβαιότητα λόγω της ανόδου του ΣΥΡΙΖΑ, τώρα, χωρίς αυτή την αβεβαιότητα (αν προχωρήσουμε σε μεταρρυθμιστική κυβέρνηση) και με τόλη στις μεταρρυθμίσεις, η Ελλάδα μπορεί να πάει πολύ καλύτερα. Αλλά χρειάζεται επιτέλους να μειωθεί το μέγεθος του κρατικού τομέα, να ανοίξουν τα κλειστά επαγγέλματα, να γίνουν οι ιδιωτικοποιήσεις, να μειωθεί η γραφειοκρατία, να μειωθούν οι φόροι και να δημιουργηθούν πιο φιλικές συνθήκες σε επενδύσεις.

Μύθος 5. Ένα μνημόνιο/πρόγραμμα είναι απαραίτητος υφεσιακός.

Αλήθεια. Λάθος. Οι Ευρωπαίοι και το ΔΝΤ θέλουν να μην υπάρχει έλλειμμα στον προϋπολογισμό και να έχουμε ένα μικρό πλεόνασμα. Υπάρχουν δύο τρόποι να γίνει αυτό. Ο πρώτος είναι να αυξήσουμε τους φόρους, δημιουργώντας βαθιά ύφεση, όπως κάναμε μέχρι τώρα. Ο δεύτερος είναι να μειώσουμε το μέγεθος του κράτους και να αυξήσουμε την αποτελεσματικότητά του χωρίς οριζόντιες περικοπές. Αν ακολουθήσουμε αυτόν τον δρόμο, δεν χρειαζόμαστε αυξήσεις φόρων. Μπορούμε να μειώσουμε τις κρατικές δαπάνες και συγχρόνως να μειώσουμε τους φόρους, αυξάνοντας σημαντικά την ανάπτυξη της οικονομίας. Φόροι όπως ο ΕΝΦΙΑ μπορούν να καταργηθούν εντελώς.

Μύθος 6. Δεν χρειαζόμαστε διαρθρωτικές αλλαγές ή έχουμε ήδη κάνει όσες χρειαζόμαστε.

Αλήθεια. Τεράστιο ψέμα. Όλοι γνωρίζουμε ότι κομμάτια της ελληνικής οικονομίας ελέγχονται από συντεχνίες. Διαρθρωτικές αλλαγές που ανοίγουν τα κλειστά επαγγέλματα στον ανταγωνισμό θα έχουν τεράστια οφέλη στην οικονομία και θα αντικατοπτριστούν σε χαμη-

λότερες τιμές προς όφελος των καταναλωτών και σε μεγαλύτερες εξαγωγές. Κάποτε πρέπει να δούμε ότι το συμφέρον 11 εκατομμυρίων Ελλήνων υπερβαίνει το συμφέρον της Α ή Β συντεχνίας. Η μείωση του μεγέθους του κράτους είναι μια από τις σημαντικότερες διαρθρωτικές αλλαγές που χρειαζόμαστε.

Μύθος 7. Χρειαζόμαστε άμεσα ελάφρυνση του χρέους.

Αλήθεια. Μέχρι το τέλος του '14 το χρέος, παρότι μεγάλο, ήταν βιώσιμο. Όμως μετά τη δήθεν διαπραγμάτευση Τσίπρα - Βαρουφάκη και την τεράστια αβεβαιότητα του '15 η Ελλάδα χρειά-

στηκε επιπλέον δανεισμό 87 δισ. ευρώ, που αύξησε σημαντικά το δημόσιο χρέος. Έτσι το χρέος έγινε μη βιώσιμο. Παρά ταύτα, οι τόκοι στο χρέος προς τους Ευρωπαίους είναι περίπου 1% και έχουμε περίοδο χάριτος ώστε να μην πληρώνουμε τόκους για αρκετά χρόνια. Γι' αυτό, βραχυπρόθεσμα δεν έχει σημασία πόσο μεγάλο είναι το μακροχρόνιο χρέος. Μακροπρόθεσμα όμως έχει. Άρα πρέπει στις συμφωνίες στα επόμενα δύο χρόνια να συμφωνήσουν οι Ευρωπαίοι σε τρία σημεία. Πρώτον, να επιμκυνθούν οι λήξεις των χρεών. Πριν από τρία χρόνια πρότεινα να μετατεθούν οι λήξεις στα 75 χρόνια. Δεύτερον, να μεγαλώσει η περίοδος χάριτος τόκων σε 20 χρόνια. Τρίτον, τα τωρινά, πολύ χαμηλά κυμαινόμενα επιτόκια να γίνουν σταθερά και να μην αυξηθούν στο μέλλον. Αν γίνουν αυτά (και οι Ευρωπαίοι είχαν σχεδόν δεχθεί την επιμκύνση επί Σαμαρά), η ελληνική οικονομία θα μπορέσει να αναπτυχθεί χωρίς να πληρώνει τόκους για πολλά χρόνια, και, όταν θα έχει αναπτυχθεί, θα μπορέσει να αποπληρώσει

το χρέος. Επιπλέον, η επιμκύνση θα μειώσει σημαντικά την παρούσα αξία του χρέους και το ποσό θα πληρώσουν τελικά τα εγγόνια μας. Αν πάμε σε λήξεις 70 ή 75 ετών, η παρούσα αξία του χρέους θα μειωθεί κατά 50%, δηλαδή οι επόμενες γενιές θα ελαφρυνθούν σημαντικά. Πρέπει πάντως να δούμε τη διαφορά μεταξύ «αναδιάρθρωσης» του χρέους, που σημαίνει αλλαγή λήξεων και επιτοκίων, και «κούρεμα» του χρέους, που σημαίνει μείωση της ονομαστικής αξίας του χρέους. Ο ΣΥΡΙΖΑ προεκλογικά άκρως λαϊκιστικά υποστήριζε το «κούρεμα». Αντίθετα, το μόνο που μπορεί να δεχθούν οι δανειστές είναι αναδιάρθρωση, και σε αυτόν τον στόχο έχουμε σύμμαχο το ΔΝΤ. Μια μεταρρυθμιστική κυβέρνηση θα μπορέσει να αξιοποιήσει τη στήριξη του ΔΝΤ σε μια βαθιά αναδιάρθρωση.

Μύθος 8. Η διαπραγμάτευση Βαρουφάκη - Τσίπρα ήταν σκληρή, αλλά επιτυχημένη.

Αλήθεια. Ούτε σκληρή και κάθε άλλο παρά επιτυχημένη. Πέντε μήνες άκαρπης δήθεν διαπραγμάτευσης προκάλεσαν τεράστια οικονομική αβεβαιότητα. Πολλοί κατάθετες πήραν τα χρήματά τους από τις τράπεζες και, παρά τη βοήθεια της ΕΚΤ, οι τράπεζες έκλεισαν όταν τελείωσε το προηγούμενο μνημόνιο. Το δημοψήφισμα και οι κλειστές τράπεζες με την ολική καταστροφή του Grexit μπροστά μας έφεραν συμφωνία με την Ελλάδα στη χειρότερη διαπραγματευτική θέση. Η κυβέρνηση είναι 100% υπεύθυνη για τους τερατώδεις οικονομικούς ακροβατισμούς του κ. Βαρουφάκη (που η «Wall Street Journal» χαρακτήρισε ως «τον πιο καταστροφικό ΥΠΟΙΚ») και για τον πολιτικό ακροβατισμό του δημοψηφίσματος. Η αποτυχημένη διαπραγμάτευση και η τεράστια αβεβαιότητα ανάγκασαν την Ελλάδα να δανειστεί 87 δισ. επιπλέον. Επιπλέον, η Ελλάδα έχασε σχεδόν όλα

τα χρήματα που έβαλε για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, που τώρα πια ελέγχουν hedge funds. Αν υπολογίσει κανείς και την ύφεση που προκάλεσε η αβεβαιότητα, συνολικά η διαπραγμάτευση κόστισε πάνω από 100 δισ. ευρώ. Μια μεταρρυθμιστική κυβέρνηση τώρα θα μπορέσει να διαπραγματευθεί πολύ καλύτερα και να βγάλει την Ελλάδα στην ανάπτυξη.

Μύθος 9. Η ΕΚΤ έκλεισε τις τράπεζες, επέβαλε capital controls και πιαφόν αναλήψεων.

Αλήθεια. Αυτή είναι προπαγάνδα της κυβέρνησης, εντελώς εκτός πραγματικότητας. Οι τράπεζες έκλεισαν γιατί οι Έλληνες κατάθετες απέσυραν τις καταθέσεις τους λόγω

πολιτικής και οικονομικής αβεβαιότητας που προκάλεσε η κυβέρνηση με την αλλοπρόσκληση διαπραγμάτευση. Η ΕΚΤ όχι μόνο δεν προκάλεσε το κλείσιμο των τραπεζών, αλλά βοήθησε την Ελλάδα να την αποφύγει για μήνες, δίνοντας στις ελληνικές τράπεζες έκτακτη ρευστότητα (δηλαδή χρήματα) 125 δισ. ευρώ, τεράστιο ποσό, ίσο με τα 2/3 του ΑΕΠ και περίπου όσο οι καταθέσεις που έχουν απομείνει στις τράπεζες.

Η κυβέρνηση είναι υπεύθυνη τόσο για τους πολιτικούς ακροβατισμούς Βαρουφάκη στην 5μηνη διαπραγμάτευση όσο και για το δημοψήφισμα, που στοίχισαν πάνω από 100 δισ. ευρώ